

Vicent Andrés Estellés naix el 4 de setembre de 1924, a Burjassot, a la comarca de l'Horta Nord, al si d'una família de forners. Conserva el record de la seua família en els versos de la seua obra. Alguns membres de la seua família són marcats per la tragèdia, i és en els llibres *L'ofici de demà* i *Coral romput* en els quals recorda les morts familiars de la seua infantesa.

La vocació literària apareix molt aviat en Vicent Andrés Estellés, i en concret, en el gènere teatral, encara que sobre els anys 1935 i 1936 ja comença a escriure poesia. Quan esclata la Guerra Civil espanyola té 12 anys i ja ha començat a escriure algunes peces teatrals que ell anomena «de combat». La guerra fa que deixe els estudis, però continua la seua formació amb la lectura d'una gran quantitat de llibres que li deixa un veí.

Entre les lectures d'aquella època, hi ha poemes de García Lorca i Antonio Machado, de Mossèn Cinto, de Teodor Llorente, de Josep Maria de Sagarra, de Josep Carner... La família no s'exilia, però ha de cremar alguns llibres, atès l'empresonament de persones que en tenien de prohibits. Acabada la guerra, comença a treballar de forner, com el seu pare; després, d'orfebre, de mecanògraf i d'ordenança.

L'any 1942 publica el seu primer article al diari *Jornada* i, a partir d'aquest moment, fa gestions per formalitzar l'ingrés a l'Escola Oficial de Periodisme de Madrid, on cursa la carrera com a becat. A Madrid, publica poesies que són la traducció castellana de poemes que ha escrit. En l'any 1948, comença a treballar com a periodista en *Las Provincias*, publicació de la qual arriba a ser redactor, que exerceix fins a l'any 1978, quan és arbitràriament substituït.

Ja instal·lat a València, escriu poemes en valencià perquè, en paraules de Joan Fuster: «Estellés escriu des del poble». Cap a inicis dels anys cinquanta, contacta amb intel·lectuals com Manuel Sanchis Guarner i Joan Fuster amb els quals comença una amistat. El seu primer llibre és *Ciutat a cau d'orella* (1953). El 1955 es casa amb Isabel Llorente, que treballa a l'Ajuntament de València, i deu mesos més tard tenen una filla que mor als quatre mesos. La mort de la xiqueta els aclapara i porta el poeta a escriure *La nit* (1956) i *Primera soledad*.

També recull la desesperació com a pare en el cant III de *Coral romput*. La parella té dos fills més, Vicent i Carmina.

Posteriorment, publica *Donzell amarg* (1958), poemari que queda finalista del Premi Óssa Menor, i *L'amant de tota la vida* (1966). Poeta extraordinàriament prolífic, edita al començament de forma molt dispersa, corregeix i refà els primers llibres a partir d'un corpus que ell mateix havia anomenat «els manuscrits de Burjassot», de difícil datació a causa d'aquest continuat procés de reelaboració.

Durant els anys seixanta, presencia, impotent, com la direcció del diari *Las Provincias*, on treballa, organitza campanyes agressives contra els qui fan esforços pel redreçament cultural i lingüístic dels valencians.

Aquesta situació de contradicció entre els seus sentiments més profunds i els interessos relacionats amb la subsistència econòmica dura fins a l'any 1971, que és quan decideix publicar els seus versos. Trau a la llum cinc llibres: *La clau que obri tots els panys*, *Llibre de meravelles*, *Llibre d'exilis*, *Primera audició* i *L'inventari clement*. L'any 1972, l'editorial Tres i Quatre comença a publicar-ne l'Obra Completa amb un primer volum *Recomane tenebres*, que obté el premi de la Crítica Serra d'Or.

Més endavant, germina en Estellés la idea de fer un cant a València que aviat es converteix en un projecte més ambiciós, la idea de fer tot un mural sobre la seua terra i la seua gent que hi viu, un mural del poble i per al poble. Comença a escriure el poemari *Mural del País Valencià*, que consta de seixanta llibres, en el qual evoca personatges històrics, geografia, naturalesa, productes de la terra i, per primera vegada, el poeta canta amb optimisme desesperat, fet de l'evolució poètica, fins aleshores marcada pel sofriment i les tenebres, li donarà una nova dimensió. Fruit del seu treball de quasi quatre anys, *Mural del País Valencià* del qual comença a publicar fragments a partir de 1978.

Conrea altres gèneres literaris, però tant les obres narratives com les teatrals tenen poca difusió. L'única obra de teatre publicada correspon als poemes

escènics *Oratoris del nostre temps* (1978). També escriu guions de cinema, tots inèdits, un dels quals presenta a un concurs a Barcelona i que queda finalista. Publica tres obres de caràcter autobiogràfic *Quadern de Bonaire* (1985), *El tractat de les maduixes* (1985) i *La parra boja* (1988). En prosa té publicada una novel·la breu, *El coixinet* (1987).

Com a homenatge al poeta, des del 1973 es convoca, dins la Nit dels Premis Octubre de València, un premi de poesia amb el seu nom. L'any 1975 li arriba el reconeixement de la Lletra d'Or, i el 1978 del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El mateix any, és substituït del seu càrrec a *Las Provincias* i obligat a una jubilació anticipada als 54 anys. Alhora que rep els màxims guardons literaris de l'àmbit lingüístic català, es veu perseguit per sectors de la dreta enyoradissa del franquisme. A més de la destitució del seu treball com a periodista, és objecte d'amenaques per telèfon i d'altres escarnis com la mutilació del seu bust instal·lat a la plaça de Burjassot.

Els temes recurrents en la poesia d'Estellés són la fam, el sexe, la mort i l'amor, que es fonen en diversos registres.

El gruix de l'obra d'Estellés es dona a conèixer paral·lelament al desenvolupament del moviment popular de la Nova Cançó i s'hi relaciona íntimament. Poemes seus han estat musicats per Ovidi Montllor, Al Tall, Maria del Mar Bonet, Remigi Palmero, Lluís Miquel, Celdoni Fonoll, Santi Arisa, Miquel Gil, Paco Muñoz, Carles Barranco, Xambó i Josep Blay, entre d'altres.

El 1984 rep el premi de les Lletres Valencianes. L'any 1990, la XXII Universitat Catalana d'Estiu a Prada i els Premis d'Octubre li reten homenatge. En aquest darrer certamen, el poema "Assumiràs la veu d'un poble" és traduït a diverses llengües i recitat pels seus traductors.

Mor a València, el 27 de març de 1993. Deixa una abundant obra inèdita. Moltes són les poblacions que han posat el nom del poeta a un dels seus carrers. Vicent Andrés Estellés és membre de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.